

Datum : 13 december 2019
Inlichtingen bij : P. Jasperse
Telefoon : 06-28901259
Gedeputeerde : T. Stelpstra
Aantal bijlagen : geen

Onderwerp : Provinciale reactie op EZK voorstel "landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade"

1. Aanleiding

Sinds de aardbevingen als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld leiden mijnbouwactiviteiten bij bewoners en bestuurders in heel Nederland tot onrust, waarbij de afhandeling van mijnbouwschade vaak een belangrijk thema is.

De minister van EZK is voornemens een commissie mijnbouwschade in te stellen en daarvoor een overeenkomst af te sluiten met de in Nederland actieve mijnbouwbedrijven. Voorliggend instellingsbesluit inclusief schadeprotocol heeft geen betrekking op de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg.

Het ministerie heeft voor dit voorstel advies ingewonnen bij de Technische commissie bodembeweging (Tcbb). De minister vraagt het IPO zijn opinie op zowel de instelling van de commissie als de overeenkomst te geven.

2. Doel

Het ministerie van EZK geeft aan te streven naar een landelijke onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschade. Het vertrekpunt is dat het voor een claimant niet mag uitmaken of de schade is veroorzaakt door de gaswinning uit een klein veld of bijvoorbeeld door geothermie dan wel zoutwinning. Streven is om in de landelijke aanpak zoveel mogelijk één lijn te trekken.

Voor de afhandeling van mijnbouwschades in Nederland (exclusief gaswinning uit het Groningenveld en gasopslag in Norg) adviseerde de Tcbb om onder een publieke regie een uniforme, onafhankelijke landelijke aanpak vast te stellen die voor alle burgers in Nederland tot een gelijke behandeling leidt. Deze landelijke aanpak moet gaan gelden voor alle types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg dan wel zoutcavernes), de zoutwinning, de geothermie, de eventuele ondergrondse opslag van CO₂ en waterstof en de na-ijlende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg. Het advies van de Tcbb werd door de provincies positief ontvangen. Ondanks enkele bemerkingen bij het advies liet het een evenwichtige en eenvoudige afhandeling van schade zien waarbij de afhandeling van mijnbouwschade laagdrempelig, transparant en snel zou zijn en de burger centraal stond.

Het nu voorliggende voorstel van de minister van EZK bestaat uit 2 delen. Het eerste deel betreft het "Instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade", waarin generieke uitgangspunten

(geldend voor alle mijnbouwsectoren buiten de gaswinning uit het Groningenveld) zijn uiteengezet.

Het tweede deel betreft de "overeenkomst landelijke behandeling mijnbouwschade kleine velden", een uitwerking van een schadeprotocol specifiek voor de gaswinning uit de kleine velden.

3. IPO reactie

Het IPO is in grote lijnen teleurgesteld over de vertaling die het advies van de Tcbb heeft gekregen met het instellingsbesluit, het protocol en de overeenkomst. Het herkent op belangrijke punten onvoldoende het eerdere advies van de Tcbb en het advies van de provincies hierover. Wij waarderen de erkenning dat een goede en eenvoudige regeling van schadeafhandeling nodig is en de inspanning die daarvoor wordt gedaan. Maar waar het advies van de Tcbb een toon van eenvoud en een inwoner die centraal stond uitstraalde, ademt het voorliggende voorstel een andere sfeer, namelijk omslachtig, terughoudend en staat niet meer de inwoner, maar de mijnbouwer centraal.

Wij betreuren dat uit de voorliggende stukken onvoldoende blijkt dat het advies van de Tcbb opgevolgd wordt, dat de bewijslast voor de oorzaak van de schade niet moet liggen bij de schademelder. In hoofdzaak is het enige belangrijke verschil tussen de huidige situatie en dit voorstel, dat niet de mijnbouwexploitant maar de CM opdrachtgever is voor de schade-expert en de vaststelling van de uit te keren schadevergoeding. Alleen bij veel meldingen kunnen er nadere afspraken gemaakt kunnen worden voor snelle afhandeling van kleine schades waarbij dat uitgangspunt geldt. Het fundamentele uitgangspunt ontbreekt dat in alle gevallen het aantonen van de oorzaak van de schade door de schademelder niet nodig is binnen het per aardbeving vast te stellen effectgebied (beoordelingsgebied). Vastgelegd dient te worden dat binnen het beoordelingsgebied causaliteit het uitgangspunt is: dat het aannemelijk wordt geacht dat de schade is veroorzaakt door de bodemtrilling door de gaswinning uit of de opslag in het kleine gasveld, tenzij er een andere duidelijke oorzaak is. Wij adviseren u dat uitgangspunt voor de werkwijze van de CM als opdracht mee te geven en in het protocol op te nemen dat de CM ook zonder deskundigenadvies (artikel 5.1) schade kan vaststellen en mandaat heeft voor het zelf ruimhartig en rechtvaardig beoordelen van schademeldingen. En ook naar eigen oordeel bij uitzondering buiten het beoordelingsgebied schademeldingen kan behandelen, conform het Tcbb-advies.

Uw benadering met als uitgangspunt dat het regel wordt dat voor elke schade een deskundigenadvies gevraagd wordt, lijkt op de aanpak zoals die tot op heden is gehanteerd. Deze aanpak geeft weinig vertrouwen dat een schade vlot en eenvoudig wordt afgehandeld. Ook het feit dat voor de hiervoor genoemde uitzondering (die in onze ogen regel zou moeten zijn) overeenstemming nodig is met onder andere de mijnbouwmaatschappijen doet in onze ogen ernstig afbreuk aan de onafhankelijkheid van de commissie.

De basis onder de voorgestelde regeling is privaatrechtelijk, maar zal zoals door de minister meerdere malen is gesteld plaatsvinden onder publieke regie. Het vertrouwen in de onafhankelijke positie van de CM, in de onafhankelijke beoordeling van schademeldingen en in het bindend zijn van haar advies wordt nog versterkt als ook de betaling van de schade in het publieke domein plaats vindt. Dit na aanvaarding door de schademelder van de door CM vastgestelde schade. Die kosten worden dan achteraf verhaald op de mijnbouwexploitant die immers aansprakelijk is en blijft. Wij adviseren u de betaling van de vastgestelde schade te laten plaats vinden door de CM.

Indien deze zaken niet afdoende worden geregeld, zal het vertrouwen niet toenemen en zal er geen sprake zijn van evenwicht in rechtvaardigheid en ruimhartigheid, met als gevolg dat de toegevoegde waarde van het protocol als buitengerechtigke afhandeling van schade gering is. Dan is te verwachten dat de huidige onvrede en rechtsgang door schademelders zal blijven bestaan.

Het voorliggende voorstel heeft een beperkte reikwijdte. Wat betreft de toekomst is het gewenst dat alle mijnbouwschade onder de hoede van de CM wordt afgehandeld op landelijk dezelfde wijze. Dus inclusief plaatselijke regelingen, bodemdalingscommissies, andere schade dan aan gebouwen (conform artikel 1.1) van particuliere eigenaren en kleine ondernemingen en schade als gevolg van alle andere mijnbouwactiviteiten. Het IPO ziet de aparte organisatie voor gaswinning Groningenveld en gasopslag Norg als een tijdelijke oplossing. Mettertijd dient toegewerkt te worden naar één landelijke commissie voor alle mijnbouwschade. Voor dit moment is het verdedigbaar en terecht dat de afhandeling van schade gerelateerd aan het Groningenveld en de gasopslag Norg apart geschied, omdat schaal, omvang en risico's van een geheel andere orde zijn dan de overige mijnbouw-gerelateerde schades in Nederland.

Wij vragen het Rijk te voorzien in juiste voorwaarden voor realisatie en erop toe te zien dat het ook in de praktijk zo gebeurt zoals is bedoeld in de uitgangspunten van de voorgestelde regeling. Dit vraagt om een snelle, onafhankelijke, goed georganiseerde toepassing. Aandachtspunten hierin zijn: professionele organisatie van voldoende omvang, tijdige evaluatie, zorgvuldige communicatie en verwachtingsmanagement, en fondsvorming onder beheer van de beslisser over schadetoekenning zodat er onder publieke regie betaalgarantie is.

De provincies hebben grote twijfels of de wil om schadeafhandeling eenvoudig, rechtvaardig, snel en met de belangen van de inwoner centraal met de regeling zoals deze er nu ligt wordt gediend. Wij erkennen het feit dat wanneer, ook om de tijds wille, nu niet gekozen wordt voor wetgeving maar een bilaterale overeenkomst met de mijnbouwexploitanten ook ten opzichte van hen wederkerigheid vraagt. Helaas ademt die wederkerigheid niet de balans uit die wij graag hadden gezien. Waar exploitanten rondom gasboringen in kleine velden veel tamboereren op de zeer kleine tot niet aanwezige risico's bij boringen straalt de terughoudendheid voor een ruimhartige benadering van schade in wat voorligt het tegendeel uit. Daarbij merken wij graag ook dat ook voor ons onverkort geldt dat ruimhartigheid in onze ogen ook betekent rechtvaardig: wie geen recht heeft op schade dient ook geen vergoeding te

krijgen. Maar we weten ook dat dit nooit geheel en al sluitend is te krijgen. Daarvoor staat in onze ogen het begrip ruimhartigheid.

Wij hopen dat een regeling niet nodig zal blijken te zijn omdat in de praktijk schades niet voor zullen komen of zonder regeling goed worden afgehandeld. Daar waar dit echter wel het geval zal zijn zal het jaar na invoering van de regeling moeten blijken of onze zorgen al dan niet terecht zijn geweest. Het is vooral aan de exploitanten te laten zien dat niet de letter van een regeling, maar de geest daarvan voor hen leidend is: de inwoner ontzorgen en rechtvaardig tegemoetkomen op een eenvoudige en snelle wijze.